

SAKİN KENTLERDE YAŞAM VE ÇALIŞMA YAŞAMI KALİTESİ THE QUALITY OF LIFE AND QUALITY OF WORKING LIFE IN SLOW CITIES

Nisan Nur ÇAKIR TEMEL¹, Oğuz BAŞOL²

1. Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Aydın Üniversitesi, Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu, Ulaştırma Hizmetleri Bölümü, nisanurcakir@hotmail.com, nisanurcakir@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-2935-4630>
2. Doç. Dr., Kırklareli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, oguzbasol@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-2935-4630>

Makale Türü Article Type
Araştırma Makalesi Research Article

Başvuru Tarihi Application Date
16.12.2022 12.16.2022

Yayına Kabul Tarihi Admission Date
26.03.2023 03.26.2023

DOI
<https://doi.org/10.30798/makuiibf.1220071>

* Kırklareli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı, Doktora Tezi, Kırklareli, Temmuz 2021.

Öz

Sakin kentler kültürel, doğal ve tarihsel değerlerin korunduğu, gelecek nesillere bu değerlerin aktarıldığı; yüksek refah seviyeli şehirleri ifade etmektedir. Sakin kentler küreselleşmenin getirmiş olduğu standardizasyon ve hız akımına karşı alternatif bir şehirleşme ihtiyacından doğmuştur. Çalışma yaşamı kalitesi insani çalışma ve yaşama koşullarını yaratarak çalışanların genel mutluluk düzeylerinde artışı amaçlamaktadır. Bu anlamda mevcut çalışma sakin kentlerdeki yaşam deneyimlerinin çalışma yaşamı ile meydana getirdiği resmi araştırmayı hedeflemektedir. Araştırma kapsamında Türkiye'deki Akyaka, Seferihisar, Taraklı, Vize, Gökçeada, Yenipazar sakin kentlerinde ikamet eden 38 çalışanla derinlemesine görüşme gerçekleştirilmiştir. Analizler sonucunda sakin kentlerin çalışanlar için çalışma yaşam kalitesi yüksek, insanların mutlu yaşadığı şehirler olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sakin Kent, Yavaşlık, Yavaş Yemek, Çalışma Yaşamı Kalitesi, Yaşam Kalitesi.

Abstract

Cittaslow refers cities, where cultural, natural and historical values are preserved and these values are passed on to future generations with high-prosperity. Cittaslow has emerged from the need for an alternative against the standardization and speed due to globalization and refers to high-prosperity cities where cultural, natural, historical values are preserved. Quality of working life aims to increase the happiness levels of employees by creating humanized working, living conditions. This study aims to investigate the life experiences in cittaslow with working life. In-depth interviews were conducted with 38 employees in Turkey. As a result it has been concluded that the cittaslow are the cities with high working life quality for the employees, where people live happily.

Keywords: Cittaslow, Slowness, Slow Food, Quality of Working Life, Quality of Life.

EXTENDED SUMMARY

Research Problem

Speed is an integral part of life today and is increasingly seen as a necessary key to success. The fear of wasting time and the curse of idleness have reached terrifying proportions, driving humanity to produce and consume more. But each unit of tempo began to take our daily life away from quality. Ephemeral lifestyles have found their way into almost everything, from cultures and cities to food and consumption habits. However, this speed has recently expired and has begun to give way in the direction of slow motion. The increasing speed of the world has led to the search for alternatives to megacities. Many new perceptions and transformations such as reverse migration, ecovillages and sustainable living are the behaviors that have attracted attention in recent years. Another and the most inclusive of these new trends comes to life with Cittaslow (slow city). This change started with a trend called Slow Food. The Slow Food movement maintains that food is a culture and that it is necessary not only to satisfy hunger, but also to consume these foods with an awareness of their culture, preparation and processes. The Cittaslow concept, complementary to the Slow Food movement, quickly became an international concept. In this sense, Cittaslow was born as a philosophy aimed at protecting local values and acting in coordination with society. Cittaslow is a movement that adapts the philosophy of slowness to cities in its role as a complement to the Slow Food movement and criticizes standardized fleeting and fast lives. Cittaslow approaches the concept of inertia with an alternative concept of "work", the busiest area of life. Work, in its most complete definition, is a concept that covers all human activities and continues to exist since the existence of man. Although different meanings have been attributed to work throughout the historical process, work is seen as an activity that occupies most of the day, shapes a person's life and serves more than one purpose.

Research Questions

This research addresses 2 research questions. The first is "How do people working in slow cities perceive the quality of working life?" and the second is "What are the opinions of people living in slow cities on the Cittaslow?"

Literature Review

The number of studies on Cittaslow in the literature is increasing day by day, it can be seen that the studies written so far generally focus on the fields of sustainability, tourism and local government. Furthermore, it is one of the findings that all studies conducted to date have examined selected Cittaslow. However, national and international literature searches have revealed that no research has been done on the quality of working life in Cittaslow. Based on these findings, the present study aims to measure the quality of working life in the Cittaslows and fill an important gap in the literature. Furthermore, the present study examines whether the Cittaslows are alternative cities that will increase the general well-being of workers in the Cittaslows axis and the quality of working life.

Methodology

The study selected 6 Cittaslow (Seferihisar, Akyaka, Gökçeada, Vize, Yenipazar and Taraklı) in the Aegean and Marmara regions of Turkey as samples and evaluated the opinions of 38 workers working in different sectors in these cities. As this study, which aims to examine the quality of work and life in the Cittaslows, is a descriptive and in-depth interview technique, one of the qualitative research methods was preferred. The interview form used in the study contains 33 questions consisting of 8 dimensions, developed by Walton (1975).

Results and Conclusions

As a result of the study, it was found that the responses of participants working in Cittaslow on the quality of working life are positive. More generally, participants like living and working in a Cittaslow, express satisfaction with their work, and say that working in a Cittaslow brings peace and happiness to themselves and their families. Moreover, participants are aware of the convenience and advantages of Cittaslow compared to big cities and take pride in living in this city. As a result of the analysis of the questions on the dimensions of the quality of work, it was found that all the sub-dimensions of the quality of the work of the participants are positive. In other words, the participants see their professional life as a source of pride which gives them prestige and self-confidence. They claim that the benefits of Cittaslow allow them to have balanced time for themselves, their family and their social life; although their workload changes periodically, it is concluded that they call it a hobby. Likewise, it can be stated that the participants have positive feelings and thoughts in terms of democratic environment, social inclusion, continuous development and improvement, use and development of individual skills and adequate and fair wages, both in terms of opportunities offered by the working environment and the opportunities that Cittaslow offers. Undoubtedly, as for any individual, the pleasure of economic return is inevitable for the people of Cittaslow, but eco-economic structures must be created for these cities. In the words of Karl Polanyi, if individuals value their material wealth in order not to lose their social prestige, this wealth should be directed towards products and services suited to their local structure rather than supply chain products or services in Cittaslow. The first step could be to break the link between the fast-consuming concepts of status and prestige and restructure them in Cittaslow according to the philosophy of inertia. Based on this, training, encouraging and creating employment opportunities for local people to offer products or services unique to their city will eliminate their feelings of envy of another city. In this way, residents will focus on making the unique characteristics of their city more sustainable. Otherwise, an imitation of Cittaslow will result, which will affect the quality of life in cities but endanger the quality of life at work. As a result of the research, it was concluded that the level of quality of working life in Cittaslow is high, particularly in low-speed jobs, which in this study are defined as products of manual labor and a service work done with the family. However, there are also implications that uncontrolled tourism could negatively affect the quality of life in Cittaslow in the future and therefore the quality of working life.

1. GİRİŞ

Hız, günümüzün vazgeçilmezi haline gelmiş, başarının olmazsa olmaz anahtarı olarak görülmeye başlanmıştır. Zaman kaybetme korkusu ve boş zaman algısının lanetlenmesi endişe verici boyutlara ulaşarak insanlığı daha fazla üretmeye ve dolayısı ile tüketmeye yönlendirmiştir. Fakat her birim hızlanma kaliteden uzak, üstünkörü hayat tarzlarını dayatmaya başlamış, bu hayat tarzları ise kültürlere, kentlere, yeme içme alışkanlıklarına kadar neredeyse her alanda kendine yer bulmuştur.

Günlük yaşantıda aceleci hareketler normalleşmeye başlamıştır. Bir ayda yabancı dil öğrenme garantili eğitimler, 5 dakikada yapılacak yemek tarifleri, günde 10 dakika ayırarak hızla kilo verme egzersizleri günün geri kalan zamanlarında mutlu ve verimli olmayı vaat etmektedir. Aile ve arkadaşlarla sohbet eşliğinde yenen yemekler yerini, eve sipariş alışkanlıklarına bırakmış, metropollerin sıkışıklığından kaçamayan bireylerin yaşam enerjisini motivasyon seminerleri doldurmuş; insan kendi çaresinin kendinde olduğunu unutmuş, kendine yabancılaşmıştır. Toplum böylece kimliğini kaybetmekle birlikte çevreyi, doğal güzellikleri de hızlıca tüketmeye başlamıştır. Kendini tanımaya fırsatı olmayan bireyler doğadan uzaklaşmış, doğanın tahribatı ise bireyleri daha da fazla mega kentlere mahkûm kılmıştır.

Fakat bu hızlılık yakın süreçte miadını doldurarak yerini “yavaş” akımına doğru bırakmaya başlamıştır. Dünyanın hızının artması, mega kentlere alternatif arayışlarının başlamasına sebebiyet vermiş;tersine göç, köye geri dönüş, eko köyler ve sürdürülebilir yaşam gibi yeni yaklaşımlar son yıllarda dikkat çekmeye başlamıştır. Bu yeni akımlardan bir diğeri ve en kapsamlısı ise sakin kentler ile hayat bulmaktadır. Bu değişim öncelikle SlowFood (Yavaş Yemek) olarak adlandırılan bir akım ile baş göstermiştir. SlowFood akımı yemek yemenin bir kültür olduğu ve sadece karın doyurmak üzere yemek yenmemesini, aynı zamanda bu gıdaların yetiştirilmesi, hazırlanması ve süreçlerinin farkındalığıyla tüketilmesi gerekliliğini savunmaktadır. SlowFood hareketinin hayata geçmesi ile birlikte tamamlayıcısı niteliğinde olan Cittaslow kavramı da çok geçmeden uluslararası bir yaklaşım haline gelmiştir. Bu anlamda Cittaslow (sakin kentler veya yavaş kentler olarak da adlandırılan), yerel değerleri koruma amacını taşıyan, toplumla koordine hareket etmeyi amaçlayan bir felsefe olarak doğmuştur. Sakin kentler, SlowFood akımının tamamlayıcısı rolünde yavaşlık felsefesini şehirlere uyarlayan, standardize edilmiş üstünkörü hayatları, hızlı yaşamları eleştiren bir harekettir.

Sakin kentler, yavaşlık kavramına alternatif bir bakış açısı ile yaklaşmakta ve yaşamın en yoğun alanı olan “çalışma” kavramı da bu eleştirilerden nasibini almaktadır. Çalışma, en kapsamlı tanımı itibari ile insan aktivitelerinin bütününe kapsayan, insanın varoluşundan bugüne kadar varlığını devam ettiren bir kavramdır. Tarihsel süreçte çalışmaya farklı anlamlar yüklenmiş olsa da temelde çalışma insanın bir gününün çoğunu kapsayan, hayatını şekillendiren ve birden çok amaçla gerçekleştirilen bir faaliyet olarak değerlendirilmektedir.

Modern yönetim anlayışı ve insanın odak noktası haline gelmesi ile çalışma hayatına yönelikenilikler de söz konusu olmuştur. Buna göre, çalışma yaşamı kalitesi kavramı çalışanların daha yüksek motivasyon, iş güvenliği, kendini gerçekleştirme fırsatları, iletişim ve iş birliğinin sağlandığı insana önem veren örgütlerde fiziksel, psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayabildikleri imkânları sunan bir yönetim biçimidir. Çalışmanın ve insanın çalışma hayatındaki öneminin anlaşılması ile ortaya çıkan çalışma yaşamı kalitesi kavramının temel amacı, mutlu çalışanları ve örgütsel başarıları birbirine entegre edebilmek, bu sayede genel yaşam kalitesini arttırabilmektir. Bu hedeflerin yanı sıra çalışma yaşamı kalitesi çalışanların fizyolojik, psikolojik iyi oluşlarını; diğer bir ifade ile genel iyilik hallerini sağlama hedefleriyle örgütsel tatmin ile birlikte çalışanların sosyal yaşam ve ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlamaktadır.

Ulusal ve uluslararası yazında sakin kentlere yönelik çalışmaların sayısı gün geçtikçe artmakla birlikte şimdiye dek kaleme alınan çalışmalarda genel itibari ile sürdürülebilirlik, turizm ve yerel yönetimler alanlarına odaklanıldığı görülmektedir. Ayrıca, şimdiye dek gerçekleştirilen çalışmaların tamamının seçilmiş bir sakin kenti incelediği de tespitler arasındadır. Ancak ulusal ve uluslararası literatür taramalarında sakin kentlerde çalışma yaşamının kalitesine yönelik bir araştırmanın bulunmadığı da görülmüştür. Nitekim bu bulgulardan hareketle mevcut araştırma sakin kentlerde çalışma yaşamı kalitesini ölçmeyi amaçlamakta ve literatürdeki önemli bir boşluğu kapatmayı hedeflemektedir. Diğer bir ifade ile mevcut çalışma, sakin kentlerin, çalışanların genel iyi oluş seviyelerini yükseltecek alternatif kentler olup olmadığını sakin kentler ve çalışma yaşamı kalitesi ekseninde incelemektedir.

Araştırma kapsamında Türkiye’de Ege ve Marmara bölgesindeki 6 sakin kent (Seferihisar, Akyaka, Gökçeada, Vize, Yenipazar ve Taraklı) örneklem olarak seçilmiş ve bu kentlerde farklı sektörlerde işgücünde olan 38 çalışanın görüşleri değerlendirilmiştir. Sakin kentlerdeki çalışma yaşamı kalitesinin durumunu ve sakin kentlerdeki yaşamı keşfetmeye yönelik olan bu çalışma tanımlayıcı nitelikte olduğundan nitel araştırma yöntemlerinden derinlemesine görüşme tekniği tercih edilmiştir.

Mevcut araştırma beş bölümden oluşmaktadır. Devam eden ikinci bölümde çalışma yaşamı kalitesi ve öneminden bahsedilmiş; üçüncü bölümde sakin kentlerde çalışma yaşamı kalitesi; dördüncü bölümde saha araştırmasının amacı, veri toplama süreci ve analiz yöntemine; son bölümde ise sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

2. ÇALIŞMA YAŞAMI KALİTESİ VE ÖNEMİ

Çalışma yaşamı kalitesi kavramı ilk defa 1960’lı yıllarda IrvingBluestone tarafındantelaffuz edilmeye başlanmıştır ancak kavramın uluslararası alanda tanınırlığı 1972 yılında gerçekleştirilen New York Uluslararası Çalışma Yaşamı Kalitesi Konferansı (International Council for the Quality of Working Life) sayesinde gerçekleşmiştir (Easton vd., 2013; Martel ve Dupuis, 2004). Uluslararası

alandaki çalışma yaşamı kalitesinin yer bulduğu bu kongrenin hemen ardından, 1973 yılında ise General Motor'un Otomobil İşçileri Sendikası ile çalışma yaşamına yönelik sözleşme imzalanması bu alana olan ilginin artmasını sağlamıştır (Turan, 2017; Bluestone, 1980).

Çalışma yaşamı kalitesi kavramı Cherns (1975) tarafından, "çalışanların sadece fiziksel değil aynı zamanda psikolojik, zihinsel ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanarak örgüte ve kendilerine daha fazla katkı sağlamalarını yaratacak imkânlar sunulması" olarak ifade edilmektedir (Cherns, 1975). Efray ve Sirgy (1990) çalışanların örgüt içi ihtiyaçlarının zaman içerisinde değişmesi nedeni ile çalışma yaşamı kalitesi kavramını daha çok "psikolojik tatmin" (kararlara katılım, pozitif örgüt içi ilişkiler) kavramı etrafında incelemiştir. Çalışma yaşamı kalitesi çalışanların çalışma ortamlarının kalitesine dönük olumlu ya da olumsuz algılanabilen örgütsel koşullar olup çalışanların iş ile ilgili tutumlarını besleyebilen bir etkiye sahiptir (Khan vd., 2022). Diğer bir deyişle, çalışanların psikolojik ihtiyaçlarının tatmin edilmesi, örgüt içi hem bireysel hem de örgütsel çalışma yaşamı kalitesini oluşturan etmenler olarak ifade edilmektedir.

Diğer bir tanıma göre, çalışma yaşamı kalitesi çalışanların montaj hattında tekrara dayalı işlerden ziyade; daha çok insan onuruna yakışır çalışma biçimlerini ifade eden, daha fazla iş tatmini, daha anlamlı işler, kararlara katılım süreçleri gibi faktörlerle çalışanların ve kurumların yüksek düzeyde performans artışına sahip olması şeklinde ifade edilmiştir (Huzzard, 2003). Çalışma yaşamı kalitesinin çalışanlara motive edici, ödüllendirici çalışma ortamı sunan ve örgüt içi olumsuzlukları en aza indirmeye gayesi taşıyan yapısının yanı sıra; aile ve sosyal yaşamı düzenleyici bir rolü olduğu da ifade edilmektedir (Rose vd., 2006). Bu anlamda literatürde çalışma yaşamı kalitesi tanımlarını dar ve geniş kapsamlı olmak üzere incelemek mümkündür. Dar anlamda çalışma yaşamı kalitesi kavramı, bir işin çalışan için anlamlı ve pozitif bir duygu uyandırmasını; geniş anlamda çalışma yaşamı kalitesi ise dolaylı ve dolaysız çalışma yaşamını kapsayan bütün faktörleri içeren düzenlemeleri ifade etmektedir (Üstündağ, 1999).

Çalışma yaşamı kalitesi kavramı coğrafi olarak incelendiğinde ise ülkelere göre farklı terimlerle ifade edildiği görülmektedir. Almanya'da çalışma yaşamı kalitesi "işin insani hale getirilmesi"; Fransa'da "çalışma koşullarının iyileştirilmesi"; Doğu Avrupa'da "işçinin korunması", Norveç'te "endüstriyel demokrasi", İsveç'te "işçi işveren sendikası kapsamında kurumların demokratikleşmesi" olarak tanımlanmaktadır (Huzzard, 2003). Bu anlamda ideal bir çalışma ortamının sunulmadığı takdirde devamsızlık, verimlilik kaybı, motivasyon eksikliği, psikolojik ve fizyolojik rahatsızlıkların oluşma riski gibi bir çok olumsuz sonuçlara katılmak zorunda olduklarının farkında olan örgütler çalışanların refah ve üretkenliğini arttırmak için çalışma yaşamı kalitesine önem vermektedir. Ayrıca Dünya Sağlık Örgütü çalışma yaşamı kalitesini fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden de tam bir iyilik hali olarak tanımlayarak bu olgunun bireyler için önemini çarpıcı şekilde ifade etmiştir (Karimi ve Alipour, 2011; Faisal vd., 2022). Çalışma yaşamı kalitesi ile iş, insan ve sosyal yaşam arası denge kurulması, bireysel yetenekleri ortaya çıkararak daha verimli kullanılmasının sağlanması; takım çalışması, iletişim gücü,

verimliliği ve çalışanların moralini arttırarak işe yönelik streslerini azaltıp mutlu bir çalışma ortamının oluşturulması amaçlanmaktadır (Solmuş, 2000; Netto, 2019; Nazir, 2011; Naik, 2023). Tüm bu amaçlar doğrultusunda çalışma yaşamı kalitesine yönelik boyutlar ve unsurlar zaman içerisinde birçok çalışmada yer bulmuştur. Literatürde en çok kabul gören Walton'un (1975) yapmış olduğu kriter ayrımı ise bu çalışmada temel alınacaktır. Walton'un belirlemiş olduğu çalışma yaşamı kriterleri sekiz boyuttan oluşmaktadır. Bunlar; (i) yeterli ve adil ücret, (ii) güvenli ve sağlıklı çalışma koşulları, (iii) bireysel kapasitenin kullanılması ve geliştirilmesi, (iv) sürekli geliştirme ve iyileştirme, (v) sosyal bütünleşme, (vi) demokratik ortam, (vii) iş ve yaşam dengesi ve (viii) çalışma yaşamının sosyal boyutudur (Walton, 1973).

3. SAKİN KENTLERDE ÇALIŞMA YAŞAMI DİNAMİKLERİ

Yaşamın ve çalışmanın hızlanması kronolojik olarak sanayi devrimi ile başlamış, küreselleşmeye dayalı teknolojik gelişmelerin artması ile ivme kazanmış, tüketim toplumuna dönüşüm ile insanların günlük normal hızı olarak kabul edilmiştir. Öyle ki, üretici için en hızlı şekilde ürünlerin piyasaya teslimi daha fazla kazancı ifade ettiği anlaşıldığından beri, çalışanlar üzerinde bir zaman baskısı hâkim olmaya başlamıştır. Bu baskıyı toplumun genelinde kabul ettirebilmek adına ise hız, dakiklik adeta kutsanmış; kurmalı alarm saatleri (!) gibi statü mallar ile halk özendirilmeye çalışılmıştır. Nitekim zamanı olabildiğince fazla iş yaparak değerlendirmek bir toplumsal görev olarak adlandırılmaya başlanmıştır (Honore, 2004). Fakat kas gücünün yerini alan zihin gücü ile vasıflı çalışanlar devamlı yinelenen bilgi akışı ve yeniliklere yetişme telaşı içinde algılama ve stres sorunu yaşayarak çalışma yaşamlarına devam etmek zorunda kalmışlardır (Toffler, 1981).

Diğer yandan küreselleşme ile birlikte dünya tek bir yapı haline gelerek ülkeleri birbirlerine bağımlı hale getirmiş; Amerikan kültürünü dünyaya hakim kılmıştır (Giddens, 2012). Amerikan kültürünün küreselleşmesi, dünya ülkelerinin birbirine benzemesi, toplumların aynılaşmasını Ritzer 1998 yılında "Toplumların McDonalds'laştırılması" olarak literatüre kazandırmıştır. McDonalds'laşma kavramı temelde dünya çapında hemen her toplumun tüketim toplumu haline gelerek Amerikanlaştığını ifade etmektedir (Ritzer, 2011). Fastfood zincirlerini aşan McDonalds'laşma, hemen her sektörde çalışanı fordist üretim tarzı ile hazır yemeklere; sınırları çizilmiş menülere (ürün ve hizmetlere) mahkûm etmiş; araca servis veya sıra denetimi ile montaj hattının birer parçası haline getirmiştir. Bu bakımdan McDonalds'laşma küreselleşmenin, değişen tüketim alışkanlıkları sayesinde hayatın hızlanması olarak ifade edilmiştir. Diğer yandan bu hıza sebebiyet veren en temel nedenlerden birisi ise sıkıştırılmış çalışma hayatından arta kalan zamanda yemeğe minimum zaman ayırarak daha fazla çalışma mecburiyeti olmuştur (Ritzer, 2011). Diğer bir ifade ile daha fazla verimlilik ve üretim endişesi ile çalışma saatlerinin hiçbir zaman yeterli olmadığı günümüzde, insanlar zamandan tasarruf etmek için fastfood zincirleri gibi temel ihtiyaçlarını hızla karşılayabilecekleri hizmetlere yönelmektedir. Bu sektörde çalışan kişiler ise daha hızlı hizmet verebilmek için adeta üretim bandında çalışan işçilere

dönüşmekte,sonucunda ise çalışanlar kendilerine ve işlerine yabancılaşmaktadır (Kırman ve Atak, 2020). Bu anlamda McDonalds'laşma kavramını sadece modern yemek sektörü olarak değil; günlük rutini belirleyen çalışma koşullarının bir sonucu olarak meydana geldiğini söylemek mümkündür.

Bununla birlikte küreselleşmenin getirdiği imkânların eşit ve adil olmaması nedeniyle küçük kentlerde istihdam problemleri ortaya çıkmış ve büyük şehirlere hızla bir göç akımı olmuştur. Sanayi devrimi ile istihdam olanaklarının fazla olduğu kentlere gerçekleşen göç akımı sonucu çarpık kentleşme, küreselleşme ile kendini daha fazla belli etmeye başlamıştır. Artan üretim ve bilinçsiz doğal kaynak tüketiminin yol açtığı çevre kirliliği gibi sorunlar ise toplumun her kesimini etkiler olmuştur. Büyük şehirleri cazibeli kılan en önemli etken, sermayenin vasıf ayrımı yapmadan düşük ve yüksek nitelikli işlere daha fazla yatırım yapması ve çalışanların küçük kentlere nazaran bu işlerde daha fazla ücretle çalışma imkânları olmuştur (Gleaser, 2012).

Tüm bu gelişmelerin sonrasında sakin kentler, hayatın hızını yavaşlatarak sürdürülebilir kentler yaratmayı amaçlayan uluslararası birlik olarak meydana gelmiştir (Köstem ve Yüksel, 2020). Yaşam kalitesine önem veren kentlerin uluslararası ağı olarak nitelendirilen sakin kentler küreselleşmenin getirdiği tektipleştirici düzene karşı, hız duyumu açısından sakin,kentsel yaşam kalitesi yüksek, çalışma ve endüstrileşmiş boş zaman döngüsü yerine zaman dengesini bireyin yetenekleri doğrultusunda kendi yarattığı alternatif kentler yaratmayı hedeflemektedir (Ak, 2018; Avan, 2021; Çınar, 2019). Buradan hareketle sakin kentlerde çalışma yaşamı dinamiklerini incelemek için sakin kentlere özgü çalışma biçimleri ve algılanan çalışma kavramına yönelik araştırmaların yapılması gereği ortaya çıkmıştır. Ayrıca literatürde çalışma kavramı sanayi devriminde bu yana “büyük şehirlerde” yapılabilen bir aktivite olarak değerlendirilmiştir. Ancak yavaşlık akımının büyümesiyle sakin kentlerde yaygınlaşan çalışma, geleneksel çalışmadan farklı bir yerde değerlendirilebilmektedir. Nitekim mevcut çalışma sakin kentlerdeki çalışmaya atfedilen anlamı, çalışma şartlarını çalışma yaşamı kalitesi çerçevesinde incelemeyi amaçlamaktadır.

1999 yılında İtalya'nın Greve kenti belediye başkanı PaolaSaturnini'nin girişimiyle doğan sakin kent kavramı (Ergüven, 2011; Mayer ve Knox, 2009) günümüzde 30 ülke ve 277 şehirde varlığını sürdüren küçük ancak yaygın bir aile birliğini göstermektedir. Yavaşlık felsefesi ve sakin kentler erdemli bir küreselleşme içinde daha sağlıklı, huzurlu bir yaşam tarzını savunmakta (Honore, 2008) ve bir yaşam biçimine dönüşmeye başladığı görülmektedir. Elbette ki hayatın ayrılmaz bir parçası da çalışma yaşamıdır. Nitekim mevcut araştırma “sakin kentlerde çalışma yaşamı kalitesi” dinamiklerini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Araştırmanın temel problemi “sakin kentlerde çalışan bireylerin sakin kentte yaşamaya ve çalışma yaşamı kalitesi hakkındaki düşünceleri nelerdir?” şeklinde belirlenmiştir. Buna bağlı olarak araştırmada iki araştırma sorusuna yanıt aranmaktadır. Bu sorular;

Araştırma Sorusu 1: Sakin kentlerde çalışan bireylerin çalışma yaşamı kalitesine ilişkin görüşleri nelerdir?

Araştırma Sorusu 2: Sakin kentlerde yaşayan bireylerin sakin kente ilişkin görüşleri nelerdir?

4. YÖNTEM

Mevcut araştırma keşfedici ve tanımlayıcı niteliktedir. Bu nedenle araştırmada “ne” ve “nasıl” sorularına odaklanılmıştır. Bu sorulara bilimsel kısıtlar altında yanıt vermek nitel yöntem ile mümkündür. Nitelik nitel yöntem, “anlamaya, araştırma faaliyetinin sonucu gerçekliği olduğu gibi tanımlamaya, ne ve nasıl sorularına” odaklanmaktadır. Nitel araştırma insan deneyimlerini, motivasyonlarını ve davranışlarını araştırmayı kelimelerin analizi ile gerçekleştiren; söylenenleri kavrayarak anlamayı amaçlayan, deneyim ve durumların tamamının bir resmini çıkarmayı hedefleyen bir yöntemdir. Aynı zamanda olayların doğal ortamında incelendiği, fenomenlerin insanlar için ne anlam ifade ettiğini anlamlandırma ve yorumlama tekniği olarak da ifade edilmektedir (Grant, 2008; Clissett, 2008; Denzin ve Lincoln, 2005). Bu sebeple araştırmada nitel yöntem tercih edilmiş, veri toplama, analiz ve bulguların yorumlanması süreci araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir.

Mayıs 2020 tarihinde dünya genelinde 30 ülkedeki 277 şehir sakin kent unvanına sahiptir. Türkiye’de ise bu kentlerin sayısı 18’dir. Mevcut araştırma ise Marmara ve Ege bölgelerindeki sakin kentler olan Akyaka (Muğla), Gökçeada (Çanakkale), Seferihisar (İzmir), Taraklı (Sakarya), Vize (Kırklareli) ve Yenipazar (Aydın) kentlerini kapsamaktadır. Örneklem olarak seçilen bu kentler, Marmara ve Ege bölgelerinde bulunmaktadır. Ayrıca bu kentler sakin kent unvanı alması bakımından tarihsel olarak ilk 6 kenttir. Aynı zamanda bu kentler, nüfus, turizm kapasitesi, işyeri sayısı ve çalışan sayısı bakımından sakin kentler arasında ilk 10’da bulunan kentlerdir.

Araştırma kapsamında gerçekleştirilen görüşmeler 27.07.2019 tarihi ile 16.09.2019 tarihleri arasında gerçekleşmiştir ayrıca katılımcıların onayları alınarak gerçekleştirilen görüşmeler ses kaydı ile belgelenmiştir. Katılımcıların ses kayıtlarının 7 dakika ile 61 dakika arasında olduğu ve toplam 717 dakika olduğu görülmüştür.

Araştırma kapsamında 38 katılımcıyla görüşme gerçekleştirilmiştir. Akyaka’dan 6, Gökçeada’dan 6, Seferihisar’dan 7, Taraklı’dan 6, Vize’den 6 ve Yenipazar’dan 7 katılımcıyla görüşme gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların 11’i kadın, 27’si erkek; 27’si evli, 11’i bekar. Katılımcıların 1’i ilköğretim, 2’si ortaokul, 13’ü lise ve 21’i de üniversite mezunudur. Araştırmaya katılanların yaşları ise 18-60 yaş aralığındadır. 27 kişi özel sektörde istihdam edilmekte iken 11 kişi kamuda çalışmaktadır. Bir diğer demografik özellik incelendiğinde katılımcıların 16’sı kendi işletmelerinde çalışırken, 20’si işletme çalışanı, 2’si dernek çalışanı olarak görev almaktadır. Son olarak katılımcıların 31’i gelirlerini yeterli olarak görmekte, 3’ü orta olarak ifade etmekte ve geri kalan 4’ü de gelirlerinin yetersiz olduğunu ifade etmektedir.

Mevcut araştırmada 2 bölümden oluşan görüşme formu kullanılmıştır. Bu bağlamda görüşme formunun ilk bölümünde katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeyi hedefleyen 9 soru bulunmaktadır (örneğin, cinsiyet, yaş, deneyim süresi). Görüşme formunun ikinci bölümünde ise Walton (1975) tarafından geliştirilen 8 alt boyut ve 33 sorudan oluşan çalışma yaşamı kalitesi kriterlerini gösteren ve sakin kentlerde yaşam kalitesini içeren sorular bulunmaktadır.

5. BULGULAR

Araştırmanın bulguları iki bölümde ele alınmıştır. İlk bölümde sakin kentlerde yaşayan bireylerin çalışma yaşamı kalitesine ilişkin bulgular değerlendirilmiştir. İkinci bölümde ise sakin kentte yaşayan bireylerin sakin kente ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

5.1. Çalışma Yaşamı Kalitesine İlişkin Bulgular

Çalışmaya dâhil olan katılımcılar çalışma yaşamı kalitelerinden genel itibari ile memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Bu çıkarımı ifade eden katılımcı yorumlarını ailelerine zaman ayırabilme imkânı, yaptıkları işten keyif almaları, mesai saatleri sonrası uğraştıkları toprak ve hayvancılık işlerinden aldıkları haz ve keyif, hem de kendi hesabına çalışan kişilerin bu işlerinde hissettikleri özerklik ve çalışma hayatında yardımlaşma ve esneklik gibi başlıklara ayırmak mümkündür. Diğer bir ifade ile sakin kentte çalışanların çalışma yaşamı kalitesi algılarını pozitif yönlü olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Sakin kentte çalışmak katılımcılar tarafından keyifli, insanı özgürleştiren bir çerçevede ifade edilmiştir. Özel ve kamu sektöründe çalışanların günlük mesai saatlerinin dışında toprak ve hayvancılıkla uğraşmaya devam ettiklerini ifade etmekte ve bunları bir iş değil aile ile gerçekleştirilen hobi olarak değerlendirmektedirler. Bu anlamda aşağıda katılımcı görüşmesinde de anlaşılacağı üzere sakin kentlerde çalışma hayatına yönelik katılımcıların algılarının pozitif yönlü olduğunu söylemek mümkündür.

Burada bütün zamanını kendin için yaşıyorsun. Mesela 50 tavuğun varsa onunla uğraşıyorsun, 100 koyunun varsa onunla uğraşıyorsun. Zaten senin yaşam biçimin oluyor bu durum. Onun mesaisi, zamani, vakti diye bir şey olmuyor. Bütün günün zevk ve şevkle çalışıyorsun yani (...) (G5).

Sakin kentte çalışmanın çalışma yaşamı kalitesi ve çalışma yaşamı üzerindeki etkisi konusunda katılımcıların memnuniyet düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir. Özellikle büyük şehirlerle sakin kentleri mukayese etme fırsatı olan katılımcılar sakin kentte çalışmanın daha az stres, koşturmaya içerdiğini bu anlamda çalışma yaşamlarının bir görev değil keyifle yapılan aktivite gibi gördüklerini ifade etmişlerdir. Bu yöndeki katılımcı yorumları aşağıdaki gibidir.

Burayı İstanbul ile mukayese etmemek gerek, yaşam biçimi farklı, beklentiler farklı. Burada metropolün koşturmacası yok bir defa, burada daha rahat, daha huzurlusun, belki İstanbul'dakinden daha fazla çalışıyor olabilirsin ama burada zevkle ve istekle yaptığın için saatine bile bakmaya gerek görmüyorsun, daha da ötesi günleri unutuyorsun burada (...) (G5).

Yani burada yaşamak, çalışmak bir kere çok ayrıcalıklı diyebilirim. Eskiden şöyleydi, nerde yaşıyorsun dedikleri zaman Seferihisar'da yaşayanlara İzmirliyim, İzmir'de yaşıyorum derdi. Ama şu anda Seferihisar'da yaşayan birisine sorduğunuzda Seferihisarlıyım dediğini duyarsınız. Bu çok özel bir şey, kendisini ayrıcalıklı hissediyor, bu olağanüstü bir durum, o yüzden Seferihisar'da yaşıyor olmak, Köyceğiz'de yaşıyor olmak, Vize'de yaşıyor olmak ve hatta çalışıyor olmak bunun bir ayrıcalığı. Bence o yüzden çok büyük farkları var yani, işe gidip gelmesinden tutun arkadaş çevresine kadar, birçok alt yapıda büyük farkı görebilirsiniz (...) (S5).

Bu yorumlara ek olarak çalışma hayatını sakin kentin vermiş olduğu avantajlar çerçevesinde büyük şehirlerle karşılaştırarak memnuniyetlerini, belirten katılımcılar da olmuştur. Özetle, çalışma yaşamı kalitesinin katılımcılar tarafından yüksek olarak yorumlanmasında temel etkenlerden birinin sakin kentin sağlamış olduğu yaşam kolaylıkları olduğu söylenebilir. Bu kolaylıklar kent içerisinde kolay ulaşım imkânları, aile ile vakit geçirebilme, konforlu ve huzurlu bir yaşam, güvenlik ihtiyacının karşılanmasıdır. Bu yöndeki katılımcı yorumları aşağıdaki gibidir.

2 dakikada evimden işime geliyorum, öğle yemeğini evinizde yiyorsunuz, bu büyük bir konfor, aile ile daha fazla zaman geçirebiliyorsunuz, çocuklarınızı güvenlik içerisinde yetiştirebiliyorsunuz. (Y1).

Eşim de yoğun çalışıyor, akşam olduğunda evimize gidip birlikte vakit geçirebiliyoruz. Büyükşehir olsa, bir de eve gidiş geliş mesafesinde trafik olsa ve o sinir stres eve de yansısı işte o zaman iyice sıkıntı olacağını tahmin ediyorum (...) (Y2).

Çalışmanın sosyal boyutuna ilişkin ise sakin kentte çalışan katılımcılar yaptıkları iş ile gurur duymakta, topluma katkıda buldukları için mutlu olduklarını ifade etmektedirler. Katılımcılar çalışmalarının toplumdaki imajıyla ilgili olarak olumlu algılara sahiptirler. Ek olarak katılımcılar sakin kent unvanının prestij sağlamasıyla bu unvana sahip olan bir kentte çalışmaktan gurur duyduklarını ifade etmişlerdir. Diğer yandan katılımcılar kendi mesleklerinin görev ve sorumlulukları dışında gerçekleştirmekte oldukları gönüllülük esasına dayalı aktivitelerin de topluma yararlı olduğunu düşünmektedirler. Benzer şekilde sakin kentlerde çalışan kişilerin kentlerinin doğallığını, yöreye özgü yemek ve el işlerini korumak ve geliştirmek adına girişimlerde buldukları ve bu koruma arzusunun kendilerine gurur verdiği yönünde bulgular elde edilmiştir.

İşimle gurur duyuyorum, en güzel meslek, emekli işi zaten. Emekli olunca ne yapıyor? Kahveye gidiliyor. Bu yüzden en güzel meslek benim işim. Bu küçük kentin tek şehir kulübü olmanın prestiji var (...) (V2).

Çalışma hayatım bana özgüven sağlıyor (T1).

Şimdi bugün sakin kentler çıkıyor televizyonlara, bakın doktora tezleri yazılıyor bunların üzerine ve Vize muhakkak söyleniyor bir yerlerde, eskiden Vize'yi bilmeyen insanlar artık bununla beraber öğrenmiş oluyorlar Vize'yi (V4).

İşimle gurur duyuyorum. Millet yaz olunca kalabalıktan şikâyetçi oluyor, ama o kadar da olacak, 5 – 10 sene önce Seferihisar'ı hiç kimse tanımıyordu, ama şimdi, Seferihisar'ı bütün dünya tanıyor, şu mandalina kurularını İtalya'ya, Almanya'ya, Norveç'e gönderiyor Seferihisar... Mesela Türkiye'nin her tarafına internette seferihisar.com diye girerseniz bizim

kooperatifimiz çıkar karşınıza, her tarafa isteyen istediği kadar alıyor, iki günde elinizde oluyor(...) (S2).

Sonuç olarak sakin kentte çalışan katılımcıların çalışma yaşamı kalitesinin çalışmanın sosyal boyutuna ilişkin algılarının pozitif yönlü olduğu söylenebilir.

İş ve yaşam dengesine ilişkin katılımcıların geneli çalışma hayatlarının sosyal hayatları üzerinde olumlu etkisi olduğunu dile getirmişlerdir. Katılımcılar çalışma hayatlarından arda kalan zamanlarında aileleri ve kendilerine zaman ayırarak aktivitelerde bulunabildiklerini ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra mesai saatleri dışında aileleri ile gerçekleştirdikleri tarımsal ve hayvansal işlerden daha da fazla keyif aldıklarını, bu işlerin kendilerini deşarj ederek motivasyonlarını arttırdığı yönünde yorumlarda bulunmuşlardır. Diğer yandan sakin kentte çalışanların büyük bir kısmı aile işletmesinde istihdamda yer almalarından kaynaklı avantajlardan faydalandıklarını dile getirmişlerdir. Bu durum çalışma saatleri içerisinde iş yükünün daha kolay paylaşılmasına ve esnekliğine, mesai saatleri içerisinde aile ile birlikte vakit geçirmeye fırsat tanımaktadır. Bu yöndeki katılımcı yorumları aşağıdaki gibidir.

İşten sonra hayvancılık ve tarım işlerine çıkarız burada. Bu iş yükü değil, aksine üretmek insanın rahatlamasına neden oluyor. Üretmek insanı rahatlatıyor. Tarlaya bir ürün ektiğim zaman onun büyümesini ve yetişmesini seyretmek insana huzur veriyor... İş sonrası tarlaya gitmek veya hayvanlarla ilgilenmek bir yük veya iş değil ailece yaptığımız bir hobi. Ailecek yaptığımız için aileye zaman ayırma sorun olmuyor(...) (Y7).

...Aileden, atadan, dededen kalan topraklarımız var burada iş sonrası uğraştığımız... Toprakla uğraşmasını severiz, toprak insanın gerginliğini alıyor, stresini alıyor, kendinizi özgür hissediyorsunuz. Yalınayak hiç toprağa bastınız mı? Bir basın, o üzerinizdeki elektriğin kaybolduğunu göreceksiniz, doğa, sakinlik, dinginlik, huzur, öyle bir şey bu, yaşamak lazım biraz, yaşamadan çünkü hani, balık tatmamış insana bu tadı nasıl tarif edersiniz ki, anlatamazsınız, tarif edemezsiniz o lezzeti kendinin yaşaması gereklidir, böyle bir şey var yani, hayatımızın hikâyesi var(...) (Y1).

Aslında iş gibi değil hobi gibi oluyor, hem biraz da kazanç sağlamış oluyorlar. Ve bu kadar işin içinde bunlar aile ile birlikte yapılıyor genellikle. Pazar günü biz bahçe işimizi ailecek yapıyoruz, amcamlar geliyor, abimler geliyor, hep bir aradayız ve sevdiğimiz şeyi yapıyoruz (...) (Y4).

Bu bağlamda araştırmaya katılan katılımcılar çalışma hayatlarının özel ve sosyal hayatlarına da katkıda bulunduğunu ifade etmektedirler. Sakin kentin sağladığı kolay ulaşım imkânları, mesafelerin kısa olması gibi avantajlar bireylerin mesai saatleri dışında özel işlerini tamamlamaları, aileleri ile görüşmeleri, evlerine ulaşmaları konusunda stresi azaltan ve hayatı kolaylaştıran faktörler olarak görülmektedir.

Demokratik ortamın boyutları tek tek ele alındığında katılımcıların işletmelerinde çalışanlara yönelik hakların korunmasına yönelik algıları pozitif yönlü olduğu ifade edilebilir. Çalışma ortamındaki ifade özgürlüğü boyutuna yönelik katılımcıların çoğunun ifadelerini özgürce ifade edebildikleri söylenebilir.

Çalıştığımız kurumda herhangi bir ifade özgürlüğü sorununuz bulunmamaktadır. Üniversite olarak her türlü fikrin özgürce ifade edildiğini söyleyebiliriz(...) (V1).

İfade özgürlüğümüz ile ilgili bir sıkıntımız yok, ifade özgürlüğümüz tamdır(...) (V3).

2009'dan önce hatta 30 yıl öncesine kadar kadınlar pek dışarı çıkamazlardı, araba kullanamazdı, rahat bir şekilde sosyalleşemezlerdi. Aslında bundan 10 yıl öncesi de biraz böyleydi. Ama Seferihisar'da sakin kent bizlere şu süreci gösterdi.... Seferihisar'da kadınlar kendinden daha emin bir şekilde daha ayakları yere basan haline geldiler. Artı yanlarında bir sürü insan, bir sürü erkek çalıştırır hale geldiler çünkü kendi ev ekonomilerine katkı sağlıyorlar, ev ekonomisi demek kendilerinin özgürlükleri demek. Çünkü kendilerinin kazandıklarını kendileri harcayabiliyorlar ve kadınların daha net karar almalarına neden oldu bu durum. Sonuçta bu durum Seferihisar'da kadın-erkek eşitliğine demokratik bir katkı sağladı. Toplumsal demokrasi ve toplumsal cinsiyet muazzam düzeye ulaştı böylece(...)(S5).

Kişisel hayatın gizliliğine yönelik saygı ve kişisel özelliklere saygı boyutları konusunda ise özellikle kentlerin sakin kent unvanı alması ile artan farklılıklara karşı duyarlılıklarının ve kent halkının genel olarak özel hayat gizliliği veya bireylere duyulan saygının arttığı söylenmektedir. Bu durumun gelişmesinin temelinde ise sakin kentlerin getirmiş olduğu istihdam fırsatları, eğitimlerle birlikte turizm ile artan farklı kesimlerle birlikte yaşamaya başlamak, ticaret yapmak gibi etmenlerin de kuvvetli etkisi olduğunu söylemek doğru olacaktır.

Sosyal Bütünleşme ilişkin araştırmaya katılan sakin kent çalışanlarının geneli sosyal bütünleşme konusunda farklılıklara karşı anlayışlı olduklarını ve çalışma arkadaşları ile olan ilişkilerin olumlu olduğunu ifade etmektedir.

Ciddi bir yerli-yabancı ayrımı olmuyor burada, çünkü gelen nüfus daha bilinçli olduğu için buraya ayak uydurmaya çalışıyor. Bir de Seferihisar halkının kültür düzeyi de öyle çok düşük değil (S1).

Katılımcılar işyerlerindeki farklılıklara karşı sorun yaşamamalarının en temel nedeni olarak aile işletmelerinin sakin kentlerde çoğunlukta olduğunu dile getirmektedir. Bu anlamda kendi işletmeleri olan katılımcılar aileleri ile birlikte gün içinde hem birlikte vakit geçirmekte hem de aile temelinde daha sağlam ilişkilerin olduğu bir çalışma hayatına sahip olabilmektedirler. Bu yöndeki katılımcı yorumları aşağıdaki gibidir.

Kendi işimizle ilgilendiğimiz için pek problem olmuyor(...)(Y6).

Şimdi siz işyerinize gittiğiniz zaman her insanın yaptığı bir iş var mesela, farklı insanlar var. Herkesin yapması gereken bir görevi var orada, gün içinde tamamlanması gereken. Farklı kişilerle çalışmak zor olabilir ama burada mesela silaj yaparken pazar günü abim 3 tane arkadaşımı çağırıyor, bir yandan kahkaha, şakalar ve espriler ile bir yandan da iş yapıyorlar. Neden sıkılırsınız? Ben, her gün inek bakmaya gittiğimde annemle vakit geçirmiş oluyorum, şakalaşıyorum, yeri geliyor su savaşı yapıyorsunuz; yeri geliyor silaj yapılırken silajın üzerinde tepiniyorsunuz, boğuşuyorsunuz, o yüzden o iş yapmış gibi olmuyor, zevk alıyorsunuz(...)(Y5).

Sonuç olarak sakin kentte çalışan katılımcılar çalışma yaşamı kalitesinin alt boyutu olan sosyal bütünleşmeye ilişkin pozitif yönlü algıya sahiptirler.

Sürekli geliştirme ve iyileştirmeye ilişkin araştırmaya dâhil olan katılımcılar kariyer imkânlarının mevcut olduğu özellikle sakin kent bünyesinde de gerçekleştirilen eğitim ve teşviklerin aktif olduğunu dile getirmişlerdir. Bu anlamda hem kamu hem de özel sektörde çalışanların çalışma yaşamı kalitesi alt boyutu olan sürekli geliştirme ve iyileştirmeye yönelik algılarının pozitif olduğunu söylemek mümkündür. Bu yöndeki katılımcı yorumları aşağıdaki gibidir.

Belediye çalışma yaptığında gençleri çok teşvik ediyorlar. Burada bulunduğum sürece gençleri aktif olarak çalıştırmaya çalışıyorduk, elimizden geldiği kadar(...)(A2).

Burada bir halk eğitim var, orada kadınlara yönelik çok fazla kurslar oluyor... Ya da onun dışında yeni açılan kültür merkezimiz var, çocuk ve kadınlara yönelik. Bağlama kursları, el işi kursları vb. bir sürü kurslar var. Burada kadınların birçoğu çanta yapıp satar ya da bir ara efe bebek kurslarımız vardı... İstedığımız zamanda kurs açtırabiliyoruz, bu konuda daha çok halk eğitim merkezi liderlik yapıyor (Y5).

Stant açıyorum, kavanozları koyduğumuz zaman gelen müşterilerin geri dönüşleri (çok güzeldi demeleri, şundan biraz daha alayım demeleri, kavanoz kapağındaki yazıdan beni bir sene sonra yurt dışından gelip bulmaları aynı reçeli almaları) beni çok mutlu ediyor... Geri dönüşümler önemli, asıl motivasyonum bu benim(...) (S3.)

Sakin kentlerde işyeri dışında var olan kariyer ve kişisel gelişim fırsatlarının kent bünyesinde aktif olması kişilerin kendi istihdam alanlarını yaratmaya yönelik girişimleri de geliştirmiştir. Özellikle kadın istihdamına yönelik fırsatların var olması sakin kent unvanı ile gelen farkındalık sayesinde gerçekleşmiş olup, kadınların istihdama katılmasına yönelik eğitimler ve teşvikler söz konusu olmuştur. Kariyer fırsatları ve teşviklerinin yanı sıra sakin kentte çalışanların kendi işlerine yönelik motivasyonlarının da yüksek olduğunu söylemek mümkündür. Bu pozitif algının en temel nedeni kişilerin el emeği ile ürettikleri ürünlerin kalitesinden emin olmaları ve karşılığında müşteri memnuniyeti ile tatmin olmalarıdır.

Bireysel kapasitenin kullanılması ve geliştirilmesine yönelik araştırmaya dâhil olan katılımcıların işlerini önemli gördükleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu görüşlere ek olarak kendi hesabına çalışan, el emeği ile üretim yapan katılımcıların işlerine yönelik bireysel kapasitelerini kullanabilme özgürlüğü ve işlerini önemli görme düzeylerinin daha yüksek olduğunu söylemek mümkündür. Sonuç olarak sakin kentte çalışan katılımcıların işlerine yönelik önem algıları pozitif olmakla birlikte birden fazla iş ile uğraşabildiklerini söylemek doğru olacaktır. Özellikle kendi hesabına çalışanların işlerini daha önemli gördükleri ve çok yönlülük düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Kendime göre işimi önemli görüyorum. Burada birçok işletme var; otobüs işletmesi, eczaneler var. Gece saat 2'de kalkıp ben eczaneye gittiğimi biliyorum. İlaç vermesi gereken e-reçete diye bir sistem var, o sistemdeki aksaklıkları gidermeye gittiğim oluyor. Bu nedenle yaptığımız iş önemli sonuçta, bir veri kurtarma işi yapıyorsunuz. Adamın bilgisini, dokümanlarını resimlerini kurtarıyorsunuz, önemli bir şey. Tez yazıyorsunuz, bilgisayarımızın hard diski gitti, içinden kurtarmanız lazım(...)(V3).

Bir şirkette çalışırken kendinizin ürettiği bir şeyi göremiyorsunuz. Size verilmiş görev var, o görevi yapıyorsunuz. Doktor olduğumda da bana gelen hastaları gün içerisinde tedavi edip

göndereceğim. Ama burada öyle değil ki... Akşama kadar, bin bir çeşit insanla, bin bir çeşit şeyi paylaşıyorsunuz. Ürettiğiniz şeyler var... Akşam eve geldiğinizde kendi tarlanızdan kopardığınız mısırı kaynatıp yiyorsunuz ya da bahçeden sağıp geldiğiniz sütü anneniz tatlı yapıyor. Bunlar çok güzel zevkler(...)(Y5).

Araştırmaya dâhil olan katılımcılar güvenli ve sağlıklı çalışma koşullarına ilişkin olarak iş yükleri ve çalışma saatlerinin dönemsel olarak değiştiğine yönelik ifadelerde bulunmuşlardır. Özellikle yaz dönemleri artan turizm ile çalışma saatleri ve iş yüklerinin arttığını; kışın ise daha az iş yüküne sahip olduklarını belirtmişlerdir. Ek olarak katılımcılar yaz dönemi artan iş yükü ve çalışma saatlerinden şikâyetçi olmadıklarını da ifade etmektedirler. Bu anlamda sakin kentte çalışan bireylerin çalışma yaşamı kalitesi alt boyutu olan güvenli ve sağlıklı çalışma koşullarına yönelik algılarının pozitif olduğu söylenebilir.

Nisan ayından itibaren başlıyor buranın işleri, çalışma yoğunluğu, okullar açılana kadar devam ediyor diyebilirim. Ekim ayının sonuna kadar da çocuğu olmayanlar kalıyor, çocukları büyümüş, karı koca, yaşlı kesim, emekliler geliyor yani. Çok ağır değil (...)(A2).

Yoğunluk çok fazla olmaz kışın, yoğunluk düşer ama devam eder. Çalışma saatleri özel sektörde hiçbir zaman akşam 5 'de bitmez, gece saat 12 'de olsa o saatte de devam eder yani. Biz keyif ile çalışıyoruz, keyif ile yapmıyorsanız, o işten zevk alamazsınız zaten (...)(A4).

Yeterli ve adil ücret konusunda araştırmaya dâhil olan katılımcıların sakin kentler bünyesinde kazançlarını yeterli ve adil düzeyde olduğunu söylemek mümkündür. Diğer yandan bu ücret seviyelerinin ülke genelinde düşük olmasından kaynaklı memnuniyetsizlikler de ifade edilmektedir. Fakat sonuç itibari ile sakin kentte çalışanlar kazançlarının kentlerinin getirmiş olduğu avantajlar sayesinde yeterli olduğu kanaatinde olduklarıdır. Özellikle büyük şehirlerle karşılaştırıldığında sakin kentteki giderlerin daha az oranda olması, katılımcıların tüketim düzeylerinin daha düşük olması sayesinde yeterli ücret seviyesinde yaşamalarına imkân sağlamaktadır.

Vize için şu anki şeye baktığımız zaman bana göre yeterli (V5).

Tabi ki de yetiyor ama şöyle günümüzde insanlar biliyorsunuz yetinme kafasında değil maalesef (...)(A2).

Şimdi öncelikle bizim sistemimiz şöyle çalışıyor, asgari ücretten başlıyor, çalışmaya devam ederse yıllık primler şeklinde artışlarımız oluyor. Aynı zamanda Pazar günleri çalışmak isterse çift mesai ödüyoruz, çünkü başka türlü ne onlar çalışır ne de bizim işimiz yürür(...) (V6).

5.2. Sakin Kentlere İlişkin Bulgular

Bu bölümde ikinci araştırma sorusu olan sakin kentlerde çalışan bireylerin sakin kente ilişkin görüşlerini içeren bulgulara yer verilmiştir. Bu anlamda katılımcıların sakin kentte yaşamının onlar için ne ifade ettiği, sakin kentin yaşam kalitesinde bir etkisi olup olmadığı; son olarak da katılımcılar eğer sakin kent olmayan bir kentten geldiler ise bu katılımcıların karşılaştırmalı fikirleri sorulmuştur.

Araştırmaya katılan sakin kentte çalışanlar, sakin kenti bireylerin huzur ve mutlulukla yaşadıkları keyifli bir hayatın hüküm sürdüğü ve kendilerini özel hissettikleri yerler olarak tanımlamaktadırlar. Bu yöndeki katılımcı yorumları aşağıdaki gibidir.

Huzur. Tek kelimeyle. Dinginlik. Yani belli bir yaşam mücadelesinden sonra bu yaşımda daha bir dinginlik, daha bir rahat çevre, hava, trafik ve insan kirliliğinden uzak bir yer olduğu için, dört yıldır buradayım ve gerçekten çok seviyorum. Burada insanın yaşam kalitesi de arttırıyor zaten, kendimi diğer kentlerde yaşayanlardan farklı gördüğüm için mutlu hissediyorum kendimi(...) (S3).

Sakin kente üye olan bir kentte gerçekten, özel bir fark olduğunu; yürüdüğünüzde, yöresel yemeğini yediğinizde, insanlar ile muhabbet ettiğinizde bulabiliyorsunuz. Çünkü biliyoruz ki günümüzde artık insanlar, çok hızlı yaşıyorlar. Büyük bir dalga düşünün, aslında bu dalga büyük şehirleri ele aldı, Londra'ya, New York'a baktığınızda İzmir'e, İstanbul'a baktığınızda öyle. İnsanlar beton arasında yaşıyorlar, kapitalist düzen şu an çok ön planda, yani bizlerin eline bir kahve veriyorlar ve onu bir kartonda veriyorlar ve onu iç diyorlar, bunu da bir özellikmiş gibi bizlere tanıtıyorlar (S5).

Bununla birlikte katılımcıların sakin kent felsefesine ilişkin bilgi ve detaylara hâkim oldukları ve yavaşlık kavramını sindirerek kendi kentlerine adapte etme açısından yeteri algıya sahip oldukları da görüşmeler sonucunda ulaşılan bulgular arasındadır. Bu anlamda araştırmaya katılan sakin kent çalışanlarının sakin kent ile ilgili olumlu algılara sahip oldukları söylenebilir.

Sakin kentlerde üreticinin karbon ayak izinin en az olduğu üretimi tercih edersiniz, ama diğer şehirlerde buna bakılmaz. Kriterler, yaşam kalitesinin yükseltilmesi ile ilgili notlar veriyor. Önemli olan bunlara göre yaşayabilmek, bunlara göre hareket edebilmek (V4).

Sakin kentin yaşam kalitesine etkisi konusunda katılımcılar sakin kentin sağladıkları kolaylıklar (kolay ulaşım, aileye yakınlık, doğal çevre, vb.) bakımından pozitif algıya sahip oldukları söylenebilir. Benzer şekilde sakin kentte çalışmak katılımcılar tarafından keyifli, insanı özgürleştiren bir çerçevede ifade edilmiştir. Özel ve kamu sektöründe çalışanların günlük mesai saatlerinin dışında toprak ve hayvancılıkla uğraşmaya devam ettiklerini ve bunları bir iş değil aile ile gerçekleştirilen hobi olarak değerlendirdiklerini dile getirmektedirler. Bu anlamda sakin kentlerde çalışma hayatına yönelik katılımcıların algılarının pozitif yönlü olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Memnunuz, her İstanbul'a gittiğimizde ne kadar doğru bir karar verdiğimizizi düşünmüyoruz (...). Bir de şehirde çok fazla yıprandık, o insani ilişkiler, o acımasız ilişkiler (...) Her boyutu var. Arkadaşlık ilişkileri, yüzüne başka-dön oraya başka, birbirini ezme çabası. Sürekli bunların içerisinde çok fazla sıkıntı çektik, böyle olunca da oradan lanet olsun diye geldik (G2).

Sakin kentte çalışmanın çalışma yaşamı kalitesi ve çalışma yaşamları üzerindeki etkisi konusunda katılımcıların memnuniyet düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir. Özellikle büyük şehirlerle sakin kentleri mukayese etme fırsatı olan katılımcılar sakin kentte çalışmanın daha az stres, koşturmaya içerdiğini bu anlamda çalışma yaşamlarının bir görev değil keyifle yapılan aktivite gibi gördüklerini ifade etmişlerdir. Bu yöndeki katılımcı yorumları aşağıdaki gibidir.

12 yaşından beri İstanbul'da ailem ile yaşıyordum. 20 yaşında evlenince yine İstanbul'da kaldım. Sonra çok fazla kalabalıklaştı, her şey çok pahalı, her şey çok zorlaşmaya başladığında, çocukta olunca işler gittikçe zorlaşmaya başladı. Çocuğumu dışarıya salamıyordum, arkadaşları aşağıda oynarken bir anda karar verdim buraya taşınmaya. Çok memnunum burada çalışmaktan, yaşamaktan (G6).

İstanbul'daki hayatım hep evde geçti, burada da hep evde geçiyor, ama burada yine de bir çevre edinebiliyor insan, görebiliyorsun, fark ediliyorsun. İstanbul'da o kadar farklılık olmuyor, evle iş arasında yaşıyorsun orada sadece, burada öyle değilsin çevreye rahatlıkla çıkabiliyorsun. (T2).

Bütün bunların yanı sıra özellikle kıyı turizmine açık alan Seferihisar, Akyaka, Gökçeada kentlerinde son dönemlerde görülmeye başlanan bazı bozulmalar da katılımcılar tarafından dile getirilmiştir. Özellikle Akyaka kentinin yaz dönemlerinde aşırı turist almaya başlaması ile dönemsel olarak trafik, çevre kirliliği gibi dezavantajlara maruz kaldıkları ifade edilmektedir. Seferihisar ve Gökçeada kentleri Akyaka ile karşılaştırıldığında daha düşük oranda da olsa özellikle betonlaşma anlamında olumsuz etkilenmeye başladıkları da bulgular arasında yer almaktadır. Özet olarak kıyı turizmine açık olan sakin kentlerde çalışan katılımcılar yaşam kalitelerinin pozitif yönlü olduğunu ifade etmelerine rağmen son dönemlerde bu durumun negatif yönlü eğilime geçtiğini hissetmektedirler. Bu çıkarıma benzer şekilde literatürdeki diğer çalışmalarında aynı tehditleri tespit ettiği gözlemlenmiştir (Nilsson, 2010).

Eskiden sakin kent ismi yoktu ama zaten sakindi kentimiz. Kriter vs. bilmiyorduk, bisiklet yolu yoktu ama bisiklet sürülebiliyordu, hadi bakalım şimdi bisiklet sür (...)Eskiden gelen turist zaten burayı senden benden daha iyi koruyordu. Adam burada tekne turuna biner eline çöp poşeti alır, her şeyini içine atar, döndüğünde çöpe atardı (A3).

Ama son dönem birazcık betonlaşma oldu aslında. Dışarıdan gelenler adayı çok beğenip ya bir arsa aldılar ya da o arsanın üzerine bir ev kondurdular. Hani İstanbul'dan gelip İstanbul hayatı yaşamak istiyorlar. Bu hiç hoş bir şey değil tabi ki (G6).

Sonuç olarak katılımcıların sakin kente ilişkin görüşleri yaşam kalitesi, çalışma hayatı, çalışma kalitesi başlıkları altında genel itibari ile pozitif yönlü olduğu sonucuna varılmaktadır. Bu çıkarımla birlikte kıyı turizmine açık olan sakin kentlerin son dönemlerde aşırı turizm ve göç kaynaklı şehirlerinin doğal yapısının bozulması, trafik artışları, çevre kirliliği gibi sorunların baş gösterdiği bu anlamda geçmiş zamana yönelik yaşam kalitelerinde azalmalar meydana geldiği çıkarımı yapılabilir.

SONUÇ

Mevcut eserde yaşam hızının dengede olduğu sakin kentlerde çalışma yaşamı kalitesinin araştırılması hedeflemiştir. Bu çalışmanın ortaya çıkmasındaki temel merak noktası “sakin kentlerin yukarıda bahsi geçen olumsuz koşulları iyileştiren, kapitalizmi reddetmeden, daha mutlu yaşam ve çalışma ortamı imkânı sağlayan alternatif kentler olup olmadığıdır”. Çalışma ise insanların hayatlarını idame ettirmek, kendilerini gerçekleştirmek, saygınlık kazanmak adına gün içi en fazla vaktin geçtiği, aile ve sosyal yaşamı etkilediği gerekçesi ile çalışma yaşamı kalitesi kapsamında ele alınmış ve

araştırmanın temel problemi olan “sakin kentlerde çalışan bireylerin çalışma yaşamı kalitesi hakkındaki düşünceleri nelerdir” ve “sakin kentlerde çalışan bireylerin sakin kente ilişkin görüşleri nelerdir” sorusu üzerinde temellendirilmiştir.

Mevcut araştırma ile sakin kentlerdeki çalışanlarının çalışma yaşamı kaliteleri incelenmiştir. Bu bağlamda çalışmada Türkiye’deki 6 sakin kent olan Vize, Seferihisar, Yenipazar, Akyaka, Taraklı ve Gökçeada kentlerinde çalışan 38 kişi ile yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşme gerçekleştirilmiştir. Ulusal ve uluslararası alanda sakin kentlerin çalışma yaşamı kalitesi üzerindeki etkisinin ele alınmaması ve araştırmanın örnekleme bakımından 6 ayrı sakin kenti içeriyor olması mevcut çalışmayı konu, kapsam ve literatürdeki boşluğu kapaması bakımından önemli kılmaktadır.

Araştırmada kullanılan görüşme formu Walton (1975)’tarafından geliştirilen 8 boyuttan oluşan 33 soruyu içermektedir. Buna göre bu çalışmada çalışmanın sosyal boyutu, iş yaşam dengesi, demokratik ortam, sosyal bütünleşme, sürekli geliştirme ve iyileştirme, bireysel kapasitenin kullanılması ve geliştirilmesi, güvenli ve sağlıklı çalışma koşulları, yeterli ve adil ücret boyutları ele alınmıştır. Ayrıca araştırmanın temel problemi olan “sakin kentlerde çalışan bireylerin çalışma yaşamı kalitesi hakkındaki düşünceleri nelerdir” sorusu da görüşme formunda ki bir diğer boyut olarak eklenmiştir. Bu soru sakin kentlerdeki çalışanların çalışma yaşamı kalitelerine yönelik algılarına odaklanmaktadır. Mevcut araştırma sonucu sakin kentlerde çalışan katılımcıların araştırmanın temel problemi olarak belirlenen sakin kentlerde çalışan bireylerin çalışma yaşamı kalitesi hakkındaki düşüncelerine yönelik vermiş oldukları cevaplar pozitif yönlü oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Daha genel bir ifade ile katılımcılar sakin kentte yaşamaktan ve çalışmaktan keyif almakta, yaptıkları işlerden mutlu olduklarını ifade etmekte, sakin kentte çalışmanın kendilerine ve ailelerine huzur ve mutluluk verdiğini ifade etmektedirler. Ayrıca katılımcılar büyük şehirlere kıyasla sakin kentin kolaylıklarının ve avantajlarının bilincinde olup, bu kentin sakini olmaktan gurur duymaktadırlar.

Çalışma yaşamı kalitesi boyutlarına yönelik soruların analizi sonucunda ise katılımcıların çalışma yaşamı kalitesinin tüm alt boyutlarına (çalışma yaşamının sosyal boyutu, bireylerin iş ve yaşam dengesine, demokratik ortam, bireylerin sosyal bütünleşme, sürekli geliştirme ve iyileştirme, bireylerin güvenli ve sağlıklı çalışma koşulları, bireylerin yeterli ve adil ücret) ilişkin pozitif yönlü algıları olduğu tespit edilmiştir. Diğer bir ifade ile katılımcılar çalışma hayatlarının kendilerine prestij ve özgüven sağlayan bir gurur kaynağı olarak görmekte; sakin kentte yaşamış olmanın verdiği avantajlar ve genel itibari ile aile şirketi çalışanı olmaları neticesinde kendilerine, ailelerine ve sosyal yaşamlarına dengeli zaman ayırabildiklerini ifade etmekte; iş yüklerinin dönemsel olarak değişmesine rağmen aile ile birlikte keyifle yapılan bir aktivite olarak adlandırdıkları sonucuna ulaşılmıştır. Benzer şekilde katılımcılar demokratik ortam, sosyal bütünleşme, sürekli geliştirme ve iyileştirme, bireysel kapasitenin kullanılması ve geliştirilmesi, yeterli ve adil ücret boyutlarında da hem çalışma ortamlarının sağlamış olduğu

imkânlar hem de sakin kentin getirmiş olduğu fırsatlar açısından pozitif duygu ve düşüncelere sahip oldukları söylenebilir.

Kuşkusuz her bireyde olduğu gibi sakin kent halkının da ekonomik getiri hazzı kaçınılmaz olmakla birlikte bu kentlere yönelik eko-ekonomik yapılanmalar oluşturulması gereği ortadadır. Karl Polanyi'nin deyimiyle bireyler sosyal saygınlıklarını kaybetmemek adına maddi zenginliklerine önem vermekte ise sakin kentlerde bu zenginliğin üretim bandı ürünleri veya hizmetlerinden ziyade yerel dokularına uygun ürün ve hizmetlere yönlendirilmesi gerekmektedir. Statü ve saygınlık kavramlarının hızlı tüketimle olan bağının kesilerek yavaşlık felsefesi uyarınca sakin kentlerde yeniden yapılandırılması ilk adım olabilir. Buna istinaden yerel halkın sadece kendi kentlerine has ürünleri veyahut hizmetleri verebilmeleri adına eğitim almaları, teşvik edilmeleri ve bu alanlarda istihdam alanları yaratılması başka bir şehre imrenme duygularını ortadan kaldıracak, yerel halk kentlerinin onlara sunduğu eşsiz özellikleri sürdürülebilir kılmanın değerine odaklanacaktır. Aksi takdirde taklit sakin kentler türemekte ve kentlerin yaşam kalitelerini etkilemekle birlikte çalışma yaşamı kaliteleri tehlike altına girebilecektir.

Araştırmanın sonucunda çalışma yaşam kalitesi düzeyinin sakin kentlerde ve özellikle bu çalışmada aile ile birlikte yapılan el emeği ürün ve hizmet işleri olarak tanımlanan yavaş işlerde yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Bununla birlikte kontrolsüz turizmin gelecekte sakin kentlerdeki yaşam kalitesini dolayısı ile çalışma yaşamı kalitesini de olumsuz etkileyebileceğine dair çıkarımlar da mevcuttur. Bu anlamda sakin kentlerin mevcut mutluluklarını ve kalitelerini koruyabilmeleri adına özellikle Türkiye Sakin Kent Organizasyonu'na, yerel yönetimlere ve yerel halka birçok görev düşmektedir. Bu bağlamda ilgililere verilebilecek öneriler şunlardır;

Türkiye özelinde sakin kent unvanı kriterlerinin yanı sıra kentlere has ürün, mimari, doğal güzelliklerinin korunması ve geliştirilmesi maksadıyla bu alanlara yönelik her sakin kent için özel belirlenmiş kriterler getirilebilir. Bu anlamda kentlerin sakinliğini bozmadan, sakin kent kriterleri ve özel kriterler doğrultusunda kentlere has yol haritaları oluşturulabilir.

Sakin kentlere özel eko-ekonomiler, karşılıklılık ilkesi ile (Polanyi, 1986) statü ve mal denklemi değiştirilerek, sosyal statünün yöresel değerleri sürdürülebilir kılmadaki özen ve emekle bağdaştırılması, yerel halkın bu anlamda bilinçlendirilmesi sağlanabilir. Daha fazla üretim ve hizmetin daha fazla tüketime dolayısı ile çevresel ve sosyal bozulmalara sebebiyet verdiği gerçeği ile yerel halk önceden tanıştırılmalı, bu bilinç seviyesi sayesinde Jevons paradoksunun önüne geçilmelidir.

Geleneksel el emeklerinin korunduğu, yöresel gıda ve ürünlerin iyileştirilip sürdürülebilirliğinin sağlandığı ve bu ürün ve hizmetlerin çalışma hayatında yer bulduğu sakin kentlere özel “yavaş iş” kapsamında istihdama katkıda bulunulmalıdır. Yavaş işlerin korunması ve geliştirilmesi için sakin kent kapsamında bu ürün ve hizmetlere yönelik eğitim ve teşviklerin sayısı arttırılmalıdır. Yerel halkın el emeği üretim ve hizmetleri aileleri ile birlikte keyifle gerçekleştirmelerini tanımlayan yavaş işlerin

tanıtımını ulusal ve uluslararası alanda yapılmalıdır. Bu sayede kentlerin kendilerine has bu özelliklerini duyurmak, yerel halkın yapmış oldukları bu işlere karşı daha fazla motive olmaları sağlanmalıdır.

Çalışma yaşamı alt boyutlarından olan demokratik katılım, sürekli geliştirme ve iyileştirme, bireysel kapasitenin kullanılması boyutları kapsamında yavaş işlerin geliştirilmesi ve iyileştirilmesi için yerel halkın fikir ve düşüncelerini sunacağı toplantılar düzenlenmelidir. Bu sayede sakin kentlere özgü yavaş işlere karşı çalışanların bağlılığını ve çalışma yaşamı kalitelerini arttırmak mümkün olacaktır. Yavaş işlere yönelik teşviklerin ve özendirilmelerin artırılması sakin kent halkının kendi emeklerine yönelik algılarını olumlu kılacak, turizm sektöründe biriken istihdamı ve kentsel olumsuzlukları bertaraf edecek, genç nüfusun sakin kentlerden göç etmesini engelleyecektir. Sonuç olarak sakin kent halkı atalarından miras kalan topraklarına, ürünlerine ve hizmetlerine yönelik algılarını tazeleyecek, el emeklerinin öneminin farkına varacak ve mevcut çalışma yaşamı kalitelerini ileride daha da yüksek seviyeye taşıyabileceklerdir.

Bu çözüm önerilerinin temelinde kuşkusuz eğitim ve bilgilendirme programları oldukça önem arz etmektedir. Bununla birlikte, bu çözüm önerileri sakin kentte yaşayanların mevcutta var olan çalışma yaşam kalitesini, yaşam kalitesini garanti altına alarak yükseltecek, aynı zamanda sakin kent felsefesine uygun alternatif yaşam biçimi sağlayacaktır. Mevcut araştırma nitel araştırma ile sakin kentlerdeki çalışma yaşamı kalitesinin pozitif yönlü olduğunu ortaya koymuştur; gelecek çalışmalarda ise nicel araştırma teknikleri ile alt boyutlarının incelenmesi; Nvivo, MAXQDA, ATLAS.ti bilgisayar programları aracılığı ile analizlerin desteklenmesi; literatüre katkı sağlaması açısından önem arz etmektedir.

KAYNAKÇA

- Ak, D. (2018). Kentsel Yaşam Kalitesinin İyileştirilmesinde Yavaş Kent Uygulamalarının Etkisi Üzerine Bir Analiz: Aydın: Yenipazar Örneği. Muğla.
- Avan, A., D. (2021). Tüketim Kültürü Bağlamında Yavaş Hareketi: Yabancılaşmadan Kaçış ve Bireysel Özgürleşme, İstanbul.
- Bluestone, I. (1980). How Quality of Worklife Projects Work for the United Auto Worker. Monthly LaborReview, 103(7), 39–41.
- Cherns, A. (1975), Perspectives on theQuality of Working Life. Journal of Occupational Psychology, 48(3): 155-167.
- Cittaslow Hakkında. (2021,03, 05). Erişim adresi <http://www.cittaslowturkiye.org>
- Clissett, P. (2008). Evaluating Qualitative Research, Journal of OrthopedicNursing. 12: 99-105.
- Çınar, E., (2019). Küreselleşmenin Yarattığı Tektipleşen Kentlere Alternatif Bir Yaşanabilir Kent Yaklaşımı: Yavaş Kentler. İzmir.
- Denzin, N. K., ve Lincoln, Y. (2005). The Sage Handbook of QualitativeResearch, 3rd Ed., California: Sage Publication.

- Easton, S. ve Laar, D. V. (2013). QoWL (Quality of Working Life): What, How, and Why??. *Psychology Research*, 3(10), 596-605.
- Efraty, D. ve Sirgy, M. (1990). The Effects of Quality of Working Life (QWL) On Employee Behavioural Responses. *Social Indicators Research*, 22, 1: 31-47.
- Efraty, D., Sirgy, M.J., Claiborne, C.B., (1991). The effects of personal alienation on organizational identification: A quality-of-work-life model. *Journal of Business and Psychology* 6, 57-78.
- Ergüven, M. H. (2011). Cittaslow-Yaşamaya Değer Şehirlerin Uluslararası Birliği-Vize Örneği. *Organizasyon ve Yöntem bilimleri Dergisi*, 3(2), 201-210.
- Faisal, Riamanda, I., Rachmatan, R., Aprillia, E., D., (2022). The Relationship between Job Characteristics and the Quality of Work Life of the Gampong Government. *IJIP Indonesian Journal of Islamic Psychology* 4(2):67-79.
- Giddens, A., (2012). *Sosyoloji*. İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Gleaser, E., L., (2012). *Triumph of the City: How Our Greatest Invention Makes Us Richer, Smarter, Greener, Healthier, and Happier*. London: Penguin Books.
- Grant, R. (2008). A phenomenological Case study of a Lecturer's Understanding of Himself as an Assessor. *The Indo-Pacific Journal of Phenomenology*, 8(10): 1- 10.
- Honore, C. (2008). *Yavaş*, İstanbul: Alfa Yayınları.
- Huzzard, T. (2003). *The Convergence of the Quality of Working Life and Competitiveness : A Current Swedish Literature Review*. Stockholm: National Institute for Working Life.
- Kalağan, G. (2010). *Türkiye'de 1980 sonrası bürokratik dönüşüm*. İstanbul: Beta Basım Yayım.
- Karimi, R. ve Alipour, F. (2011). Reduce Job stress in Organizations: Role of Locus of Control. *International Journal of Business and Social Science*, 2(18), 232-236.
- Kırman, T. ve Atak, H. (2020). Yabancılaşma: Kavramsal ve Kuramsal Bir Değerlendirme. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 10(2), 279-295.
- Knox, P. L. (2005). *Creating Ordinary Places: Slow Cities in a Fast World*. *Journal of Urban Design*, 10:1, 1-11.
- Köstem, K. B., Yüksel, H., (2020). *Sakin Şehirlerde Mekân Kullanımı: Seferihisar Örneği*, Ekin Yayınevi, Bursa.
- Lyon, J., (1999). *Manifestoes: Provocations of the Modern*. Ithaca, NJ: Cornell University Press.
- Martel, J. P. ve Dupuis, G. (2006). Quality of Work Life: Theoretical and Methodological Problems, and Presentation of A New Model and Measuring Instrument. *Social Indicators Research*, 77(2), 333-368.
- Mayer, H. ve Knox, P. (2009). *Pace of Life and Quality of Life: The Slow City Charter*. New York: Springer Science and Business Media, 21-40.
- Mayer, H., ve Knox, P.L. (2006). *Slow Cities: Sustainable Places in a Fast World*. *Journal of Urban Affairs*, 28 (4), 321-334.
- Miele, M. (2008). *CittaSlow: Producing Slowness against the Fast Life*. *Space and Polity*, 12(1), 135-156.
- Naik, H. (2023). Quality of Work Life and Job Satisfaction among Employees in Insurance Sector. *International Journal of Scientific Research in Engineering and Management (IJSREM)*, 6(11).
- Netto, C. S. (2019). *Quality of Work Life: Dimensions and Correlates – A Review of Literature*. *International Journal of Reviews and Research in Social Sciences*, 7(1), 131-138.

- Nilsson, J. H., Svard, A., Widarsson, A., ve Wirell, T., (2010). Cittaslow' eco-gastronomic heritage as a tool for destination development. *Current Issues in Tourism*, 14:4, 373-386.
- Parkins W. (2004). Out of Time: Fast Subjects and SlowLiving. *Time and Society*, 13 (2/3), 363-382.
- Parkins, W. ve Craig C., (2006). *SlowLiving*, New York: BergPublishers.
- Pink, S. (2008). Sense and Sustainability: Thecase of theSlow City movement, *Local Environment*, 13 (2), 95-106.
- Polanyi, K. (1944). *Büyük Dönüşüm*. İstanbul: İletişim Yayıncılık.
- Ritzer, G. (2011). *Toplumun McDonaldlaştırılması*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Rose C. R., Beh, L., Uli, J. ve Idris, K. (2006). An Analysis of Quality of Work Life and Career Related Variables. *American Journal of Applied Sciences*, 3(12): 2151- 2159.
- Toffler A. (1981). *Gelecek Korkusu: Şok*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Turan, A. (2017). *Muhasebe Meslek Mensuplarında İş Yaşam Kalitesi ve İşten Ayrılma Niyeti İlişkisi*. Gaziantep.
- Üstündağ, N. (1999). *Akıllı Binaların Tesis Yönetimi ve İş Yaşamı Kalitesi Üzerindeki Etkileri*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Walton, R. (1973). Quality of Working Life: What is it?. *Sloan Management Review*, 15: 11–21.
- Zagroba, M., Pawlewicz, K. ve Senetra, A. (2021). Analysis and Evaluation of the Spatial Structure of Cittaslow Towns on the Example of Selected Regions in Central Italyand Eastern Poland. *Land*, 10: 780.